

Briuselis, 2022 m. birželio 10 d.
(OR. fr)

10161/22

Tarpinstitucinė byla:
2021/0423(COD)

ENER 299
CLIMA 283
ENV 605
COMPET 494
RECH 373
AGRI 252
RELEX 793
CODEC 902
IA 93

PRANEŠIMAS

nuo: Tarybos generalinio sekretoriato

kam: Nuolatinių atstovų komitetui / Tarybai

Komisijos dok. Nr.: 15063/1/21 REV 1
+ REV 1 COR 1
+ ADD 1

Dalykas: Pasiūlymas dėl EUROPOS PARLAMENTO IR TARYBOS REGLAMENTO
dėl išmetamo metano kiekio mažinimo
– Pažangos ataskaita

I. IVADAS

1. 2021 m. gruodžio 14 d. Komisija pateikė pasiūlymą dėl reglamento dėl energetikos sektoriuje išmetamo metano kiekio mažinimo, kuris yra pasirengimo įgyvendinti 55 % tikslą klimato kaitos srityje dokumentų rinkinio, kuriuo siekiama įgyvendinti Europos žaliąjį kursą, kad iki 2050 m. Sąjungoje būtų pasiektas poveikio klimatui neutralumas, dalis. Šis teisės aktų rinkinys plėtoja tarpinį tikslą iki 2030 m. grynąjį išmetamą šiltnamio efektą sukeliančių dujų kiekį sumažinti bent 55 %.

2. Metanas yra šiltnamio efektą sukeliančios dujos, pagal bendrą poveikį klimato kaitai nusileidžiančios tik anglies dioksidui ir lemiančios maždaug trečdalį dabartinio klimato atšilimo. Nors kita žmogaus veikla, pavyzdžiui, žemės ūkis (daugiausia gyvulininkystė) ir nuotekos, prisideda prie metano išmetimo, ekonomiškai efektyviausiai išmetamųjų teršalų mažinimo tikslus greitai pasiekti galima energetikos sektoriuje.
3. Reglamente numatyta padidinti duomenų apie pagrindinius išmetamo metano šaltinius, susijusius su energijos gamyba ir vartojimu ES, tikslumą. Jame taip pat nustatoma pareiga naftos, dujų ir anglių sektoriams kiekybiškai įvertinti jų išmetamą metano kiekį ir nustatomos metano nuotėkio aptikimo ir šalinimo taisyklės. Taip pat jame siūlomi dujų išleidimo ir fakelių deginimo ribojimo standartai. Be to, tekste nustatytos kompetentingų institucijų užduotys dėl patikrinimų ir skundų, taip pat tikrintojų vaidmuo ir procedūros, susijusios su operatorių teikiamų išmetamo metano kiekio duomenų tikrinimu.
4. Kalbant apie už ES ribų išmetamą metano kiekį, reglamentu nustatomos skaidrumo priemonės: iškastinio kuro importuotojų pareiga teikti informaciją apie išmetamą metaną, skaidrumo tikslu rengiamas Sąjungos bendrovių ir atitinkamų valstybių ir bendrovių, eksportuojančių iškastinių išteklių energiją į Sąjungą, sąrašas, apimantis informaciją apie jų tarptautines prievoles, ir pasaulinė palydoviniais duomenimis grindžiama stebėsenos priemonė, skirta viešai teikti informaciją apie metano išmetimo šaltinių taršos mastą, dažnumą ir lokaciją.
5. Baigiamosiose pasiūlymo nuostatose numatyti pagrindiniai sankcijų principai, kartu pripažįstant, kad sankcijų nustatymas priklauso nacionalinei kompetencijai. Šios nuostatos taip pat apima įgaliojimus priimti deleguotuosius ir įgyvendinimo aktus, taip pat peržiūros nuostatą.

6. Kovo 3 d. Taryba konsultavosi su Europos ekonomikos ir socialinių reikalų komitetu (EESRK) ir Europos regionų komitetu. EESRK mano, kad pasauliniu lygmeniu ES tenka tik 5 proc. išmetamo metano kiekio ir kad didžioji išmetamų teršalų dalis yra iš dujų, importuojamų iš ES nepriklausančių šalių. Todėl tarptautinis požiūris, apimantis energijos importą, tebėra labai svarbus. EESRK taip pat pabrėžia, kad reikia nustatyti tinkamus dujų įrenginių tikrinimo terminus, darant skirtumą tarp jų techninės būklės ir amžiaus. Reikėtų supaprastinti ir pirmenybės tvarka atsižvelgti į tokias iniciatyvas kaip Tarptautinis išmetamo metano kiekio stebėjimo centras ir palydovinių technologijų naudojimas tokiam nuotėkiui aptikti. Europos regionų komiteto nuomonė dar nepaskelbta.
7. Birželio 2 d. Europos Parlamente ši pasiūlymą paskirta nagrinėti ir Aplinkos, visuomenės sveikatos ir maisto saugos (ENVI) komitetui, ir Pramonės, mokslinių tyrimų ir energetikos (ITRE) komitetui. ENVI komiteto pranešėja yra Silvia Sardone (IT, ID), o ITRE komitete – Jutta Paulus (DE, Verts).
8. Šioje ataskaitoje apžvelgiama dokumento dabartinė padėtis ir pagrindiniai klausimai, aptariami Tarybos parengiamuosiuose organuose. Nuolatinių atstovų komiteto ir TTE tarybos (energetika) prašoma susipažinti su šia pažangos ataskaita.

II. TEISINIS PAGRINDAS

9. Kai kurios valstybės narės paprašė Tarybos Teisės tarnybos pateikti nuomonę dėl teksto teisinio pagrindo, kurį jos laikė veikiau susijusiu su aplinka, o ne energetika. Tarybos Teisės tarnyba nuomonę raštu pateikė birželio 3 d. (dok. 9806/22).

III. DABARTINĖ PADĖTIS

10. 2022 m. vasario 7 d. Komisija pristatė pasiūlymą ir poveikio vertinimą Energetikos darbo grupei. Toliau dirbant buvo išsamiai išnagrinėti teksto straipsniai. Šiuose posėdžiuose delegacijos pareiškė suinteresuotumą dėl priemonių, kuriomis siekiama kiekybiškai įvertinti ir sumažinti išmetamųjų teršalų kiekį, ir paramą joms. Vyko išsamios diskusijos dėl fakelų deginimo, atsižvelgiant į visus sektorius, ir dujų išleidimo, visų pirma kai tai susiję su kasyklomis, taip pat dėl priemonių, kurių reikia imtis, sąnaudų ir naudos santykio.
11. Po diskusijų Energetikos darbo grupės posėdžiuose, atsižvelgdama į delegacijų raštu pateiktas pastabas, pirmininkaujanti valstybė narė balandžio 20 d. pasiūlė kompromisinį tekstą ST 8192/22 (REV1), ir jį balandžio 28 d. išnagrinėjo Energetikos darbo grupė. Delegacijos iš esmės palankiai įvertino siūlomus pakeitimus, visų pirma susijusius su terminų pratęsimu ir pateiktais paaiškinimais. Tačiau tam, kad būtų parengta tinkama teksto redakcija, kai kurios delegacijos pageidavo tekstą papildyti. Dėl REV1 dokumente pasiūlytų terminų Taryboje nuomonės išsiskyrė, nes vienos valstybės narės pageidavo dar labiau juos pratęsti, o kitos manė, kad tam tikri terminai yra per ilgi, visų pirma dėl nuotėkių remonto tikrinimo.
12. Visos delegacijos laikėsi tikrinimo ir (arba) parlamentinio tikrinimo išlygos dėl teksto ir toliau analizavo direktyvos projekto nuostatas.

A. Apžvalga

13. Apskritai delegacijos pareiškė pritariančios priemonėms, kuriomis siekiama sumažinti išmetamą metano kiekį, atsižvelgiant į jo, kaip šiltnamio efektą sukeliančių dujų, pobūdį. Jos pripažino, kad svarbu tvariai mažinti išmetamo metano kiekį siekiant pagerinti oro kokybę, sulėtinti klimato šilimą ir iki 2050 m. pasiekti poveikio klimatui neutralumą. Vis dėlto apskritai valstybės narės ragino atidžiai stebėti papildomą administracinę naštą ir priemonių sudaromas išlaidas, visų pirma susijusias su ataskaitų teikimu. Delegacijos taip pat pabrėžė, kad svarbu išlaikyti tam tikrą lankstumą įgyvendinant priemones, kad būtų atsižvelgta į nacionalinius ypatumus. Be to, delegacijos paprašė pateikti paaiškinimų. Joms visų pirma kilo klausimų dėl pasirinktos priemonės (kodėl reglamentas, o ne direktyva), neveikiančių grėžinių apibrėžties, tarptautinio aspekto (prieiga prie duomenų, nesąžiningos konkurencijos rizika, diplomatinis ar veikiau reguliavimo metodas), galimų sąsajų su pasienio anglies dioksido korekciniu mechanizmu ar ATLPS, pasirinktos stebėsenos, ataskaitų teikimo ir tikrinimo metodikos, nustatytų išmetamųjų teršalų ribinių verčių, patikrinimų dažnumo ir nacionalinių institucijų vaidmens.

B. Pagrindiniai klausimai

Dalykas ir taikymo sritis (1 straipsnis)

14. Valstybės narės pageidavo paaiškinti apibrėžtis ir jų taikymo sritį, kad būtų aiškiai apibrėžta visa veikla ir įrenginiai, kuriems taikomas šis reglamentas. Valstybės narės taip pat suabejojo dėl išlaidų, į kurias atsižvelgiama rengiant tarifus, pobūdžio, ACER vaidmens ir pagalbos, kurią ji galėtų teikti valstybėms narėms. Kai kurios delegacijos pažymėjo, kad apleistiems neveikiantiems naftos ir dujų gręžiniams bei neveikiantiems visiškai uždarytiems ir užsandarintiems gręžiniams reikia taikyti kitokį požiūrį, ir pasiūlė šių terminų apibrėžtis. Kalbant apie apleistus gręžinius, ataskaitas dėl išmetamo metano kiekio būtų galima teikti kasmet. Kita vertus, visiškai uždarytų ir užsandarintų neveikiančių gręžinių atveju kontrolės priemonės turėtų būti lankstesnės ir tikslingesnės, nes manoma, kad nuotėkis daugeliu šių atvejų bus nedidelis. Buvo laikomasi nuomonės, kad lankstus ir tikslingas požiūris taip pat reikalingas atviroje jūroje esančiuose gręžiniuose, atsižvelgiant į stebėsenos ir metinių ataskaitų teikimo išlaidas. Pranešta, kad sausumoje esančių gręžinių atveju daugelis vietų nebebuvo prieinamos dėl to, kad buvusios gavybos vietos užstatytos pastatais.

Patikrinimai (6 str.)

15. Kelios delegacijos paprašė, kad kompetentingos institucijos atliktų patikrinimus remdamosi įrenginių rizikos vertinimu, ir tai buvo įtraukta į REV1. Tačiau tiek šio vertinimo formą, tiek turinį būtų galima patikslinti. Siekiant sumažinti veiklos vykdytojo ir kompetentingų institucijų administracinę naštą, kelios delegacijos paprašė sumažinti periodinių patikrinimų dažnumą, kad jie būtų labiau suderinti su kontroliuojamų įrenginių specifika.

Tarptautinis išmetamo metano kiekio stebėjimo centras (10 straipsnis)

16. Kalbant apie centro funkcijas, kelios delegacijos pažymėjo, kad reikia vengti nacionalinių tikrintojų ir nacionalinių kompetentingų institucijų kompetencijų dubliavimo (plg. 8 straipsnį). Atsižvelgiant į tai, buvo kvestionuojamas tikrinimo užduočių centrui priskyrimas, tačiau tuo pat metu neabejota kitų centro užduočių, pavyzdžiui, išmetamo metano kiekio duomenų apibendrinimo ir suvestinių duomenų skelbimo, svarba.

Stebėseną ir ataskaitų teikimas (12 straipsnis)

17. Delegacijos pareiškė teikiančios pirmenybę priemonėms vietos lygmeniu tik tais atvejais, kai įrenginio išmetamas teršalų kiekis viršija minimalią ribą, kad būtų išvengta neproporcingų su ataskaitomis susijusių pastangų labai mažos taršos šaltinių atveju. Tai atitinka Naftos ir dujų sektorių partnerystės dėl metano 2.0 sistemos pateiktą reikšmingumo principą. Be tiesioginių priemonių buvo paprašyta padaryti teksto pakeitimų, kad būtų paaiškinta galimybė taikyti skirtingus išmetamųjų teršalų kiekio nustatymo metodus tais atvejais, kai tiesioginiai matavimai būtų neįmanomi arba itin brangūs.

Nuotėkio aptikimas ir remontas (14 straipsnis)

18. Žvelgiant iš Europos perspektyvos, Komisija galėtų būti įgaliota bendradarbiaujant su Europos standartizacijos komitetu (CEN) parengti bendrą metodiką. Kalbant apie nuotėkių aptikimą ir remontą, delegacijos pasiūlė taikyti rizikos vertinimu grindžiamą požiūrį.

Dėl 500 ppm ribinės vertės, nuspręstos taikyti nuotėkiui aptikti ir remontuoti, pasirinkimo kelios valstybės suabejojo arba atkreipė dėmesį į susijusias matavimo ir metodikos problemas.

Dujų išleidimas ir fakelų deginimas (15 straipsnis)

19. Kelios delegacijos paprašė lankstesnių taisyklių dujų išleidimo ir fakelų deginimo srityje, kad būtų atsižvelgta į skirtingus naftos ir dujų gavybos jūroje reikalavimus arba darbuotojų sauga ir tiekimo saugumu grindžiamus reikalavimus. Be to, buvo pasiūlytos ribos, kad būtų galima tęsti dujų išleidimą, siekiant išvengti neproporcingomis laikomų valdymo išlaidų.

Neveikiantys grežiniai (18 straipsnis)

20. Daug valstybių skeptiškai vertino priemonių įgyvendinamumą arba paprašė paaiškinimų dėl taikymo srities.

Išmetimo anglių sektoriuje mažinimas (4 skyrius – 19–26 straipsniai)

21. Kelios valstybės pareiškė abejonių dėl šių priemonių išlaidų, sudaromų neveikiančioms anglių kasykloms arba kasykloms, kurias netrukus planuojama uždaryti.

22. Kelios valstybės narės taip pat paprašė leisti taikyti nukrypti leidžiančias nuostatas, atsižvelgiant į specifinį kasyklų, kuriose, jų nuomone, būtina išleisti dujas arba deginti fakelus, pobūdį.

Metano importas iš ES nepriklausančių šalių (5 skyrius – 27–29 straipsniai)

23. Kelios delegacijos pritarė nuostatoms, atsižvelgdamos į poreikį užtikrinti perduodamos informacijos skaidrumą. Tačiau kilo klausimų dėl importuotojų gebėjimo ir atsakomybės gauti šiuos duomenis, taip pat dėl jų patikimumo.